

LETNO POROČILO 2022
Muzej norosti, Trate

Kazalo

Na kratko o 2022	3
Predstavitev organizacije	4
1. Osebna izkaznica	4
2. Strateška izhodišča	5
3. Strateška področja in cilji delovanja.....	6
4. Predstavitev ekipe	7
5. Komunikacijske aktivnosti	8
Pregled dela po strateških področjih.....	9
A. Ohranjanje kulturne dediščine in raziskovanje.....	9
B. Ohranjanje narave in okoljska pravičnost.....	12
C. Dezinstitutionalizacija in socialna pravičnost	13
1. <i>Neskončne Trate norosti</i>	13
D. Kultura in umetnost	15
E. Krepitev skupnosti in razvoj podeželja	17
Finančno poročilo	21
Kako se nam lahko pridružite ali podprete Muzej norosti	25
Priloga 1: Seznam izvedenih aktivnosti na gradu Cmurek oz. pod okriljem Muzeja norosti (2022)	26
Priloga 2: MEDIJSKE OBJAVE V LETU 2022	27

Na kratko o 2022

V letu 2022 smo temeljito pospravili grad Cmurek, na ogled je postavljenih enajst razstav, s katerimi obiskovalce popeljemo po sledih »evropske Amazonke«, »razgibane zgodovine Cmureka« in »norosti«.

Skladno s cilji projekta *Iz institucij k ljudem* smo od aprila do novembra 2022 izvajali izobraževalne programe za fakultete in srednje šole. Spodbudno je, da smo uspeli pritegniti večji nabor fakultet kot prejšnja leta, znanje o norosti, dezinstitutionalizaciji in življenju v skupnosti smo prenašali na mlade z različnih področij, med drugim tudi na bodoče pravnike in pravnice ter psihologe in psihologinje.

Interes za vprašanje norosti, stigme, duševnih stisk so pokazali tudi dijaki iz Postojne, ki so sami dali pobudo za obisk Muzeja norosti in navdušeni profesorji so v istem letu pripeljali še dva razreda. Iz Prve gimnazije Maribor so nas postavili pred poseben izziv, saj so pripeljali hkrati 90 dijakov, za katere je ena zaposlena preprosto premalo. Razdelili smo jih v tri skupine, ki so krožile med tremi programi – naravovarstvo, norost in ustvarjalnost in zgodovina zavoda.

Pred poletjem smo gostili muzealce iz gradu Hartheim, Avstrija, kjer je potekalo evtanaziranje ljudi z oviranostmi pred in med drugo svetovno vojno. V 2022 smo začeli sodelovanje z Muzejem za arhitekturo in oblikovanje iz Ljubljane in skupaj odprli novo razstavo »Romanska arhitektura v Sloveniji«.

Gostili smo prvo umetniško rezidenco, odprli in zaprli odlično razstavo fotografij iz psihiatrične bolnišnice v Južnem Kurdistanu, izdali smo časopis Trije tedni za grajskim obzidjem ter se s Simonom Changom dogovorili, da bi tudi v prihodnje iskali možnosti za sodelovanje.

Vesela novica je, da smo še pred koncem leta dočakali težko pričakovano obnovo že precej načetega mostu, o kakovosti izvedbe bomo pisali v naslednjem poročilu.

Sicer pa velja povedati še, da smo organizirali 17 dogodkov za različne javnosti, sodelovali z mediji, se udeleževali okroglih miz in posvetov, se prijavljali na razpise ter iskali partnerstva za nove projektne prijave.

Od oblikovanja nove vlade spomladi 2022 smo si prizadevali za ureditev statusa Muzeja norosti v gradu Cmurek in za infrastrukturna sredstva za osnovno vzdrževanje gradu. Grad Cmurek je v letu 2022 obiskala ministrica za kulturo, dva državna sekretarja in direktorica direktorata za kulturno dediščino. Dialog je, nekaj je tudi predlogov, konkretnih rešitev še ni.

Predvsem pa smo spet zrasli in prerasli zmogljivosti ene zaposlene in prostovoljcev! Pred nami je leto novih izzivov, preden zagrizemo vanj, še enkrat podrobno pogledimo, kaj vse smo postorili.

Predstavitev organizacije

1. Osebna izkaznica

Zavod Muzej norosti, Trate

Trate 14/c

2213 Zgornja Velka

Telefon: +3861 31 238 877

Spletna stran: www.muzejnorosti.eu

Elektronski naslov: info@muzejnorosti.eu

Muzej norosti ima od leta 2016 status nevladne organizacije, ki deluje v javnem interesu na področju kulture in kulturne dediščine.

Muzej norosti je član Zveze društev Moja Mura in krovne mreže slovenskih nevladnih organizacij CNVOS.

2. Strateška izhodišča

Poslanstvo

Namen Muzej norosti je celovita, tako strokovna kot laična, obravnava fenomena norosti s ciljem njegove pojmovne širitve, reaktualizacije, detabuizacije, dezinstitucionalizacije in rekultivacije. Pri tem sodelujemo tako s slovenskimi organizacijami in ustanovami s tega področja, kot s podobnimi organizacijami in ustanovami po Evropi in svetu.

V Muzeju norosti si s svojimi dejavnostmi prizadevamo za ohranitev in revitalizacijo gradu Cmurek, v katerem je več desetletij deloval Zavod za duševno in živčno bolne Hrastovec – Trate, in tako prispevamo k procesu dezinstitucionalizacije v Sloveniji.

Vizija

Skladno s poslanstvom si v Muzeju norosti prizadevamo vzpostaviti vsebinsko zaokrožen kulturni, strokovni, socialni in turistični center, ki bo vključeval tudi intenzivno delo za oživitev kulturne in naravne dediščine v okolici gradu Cmurek, povezovanje in delovanje lokalne skupnosti ter njenega vključevanja v širšo regijo, ki ob neposredni bližini državne meje vključuje tudi avstrijske kraje. Pri tem spoštujemo načela vzdržnega razvoja in skrbi za ohranitev okolja.

3. Strateška področja in cilji delovanja

Programi in projekti, ki jih je Muzej norosti izvajal v letu 2021, so podpirali pet strateških ciljev:

Ohranjanje kulturne dediščine in raziskovanje: s poznavanjem in ohranjanjem kulturne dediščine prispevati pri graditvi mirne in demokratične družbe ter trajnostnem razvoju in spodbujanju kulturne raznovrstnosti¹. S pomočjo dediščine prispevati h kakovosti življenja in k bolj povezani družbi, pospešiti trajnostni razvoj Slovenije in izboljšati odnos družbe do naše dediščine.²

Ohranjanje narave in okoljska pravičnost: Vsakdo ima v skladu z zakonom pravico do zdravega življenjskega okolja. Ohranjena narava in zdravo okolje omogočata kakovostno življenje sedanjim in prihodnjim generacijam.^{3,4} Mura je zibelka biotske pestrosti in zagotavlja genetsko raznovrstnost. Hkrati predstavlja vir življenja oz. pitne vodne.

Dezinstytucionalizacija in socialna pravičnost: Ljudje z oviranostmi imajo pravico živeti v skupnosti in enako kot drugi odločati ter sprejemati učinkovite in ustrezne ukrepe, ki jim omogočajo polno uživanje te pravice ter polno vključenost v skupnost in sodelovanje v njej.⁴

Kultura in umetnost: krepitev vloge kulture kot povezovalne in združevalne sile v javnem življenju, zagotavljanje kulturni pluralizem, svobodo izražanja in enake možnosti za ustvarjanje.⁵

Krepitev skupnosti in razvoj podeželja: Vsakdo ima dolžnosti do skupnosti, kajti samo v njej je mogoč svoboden in poln razvoj njegove osebnosti.⁶ Krepitev vloge podeželske skupnosti, da postane odporna in uspešna.⁷

Izobraževanje in prenos znanja: Državljanška vzgoja, človekove pravice, zagovorništvo in demokratizacija so temeljne vrednote.

Čezmejno sodelovanje: v regiji okoli gradu Cmurek gradi prijateljske odnose, spoštovanje, izmenjavo znanj in izkušenj, skrbeti za sporazumevanje

¹ http://www.svetevrope.si/sl/dokumenti_in_publicacije/konvencije/199/

² https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/DEDISCINA/STRAT_KD_2019.pdf

³ <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ODLO1985>

⁴ <https://www.gov.si/assets/ministrstva/MK/Zakonodaja-ki-ni-na-PISRS/Kulturna-raznolikost/1c24133420/Konvencija-o-pravicah-invalidov.pdf>

⁵ <https://www.gov.si/novice/2021-09-17-javna-obravnavo-resolucije-o-nacionalnem-programu-za-kulturo-20212028/>

⁶ <https://www.varuh-rs.si/pravni-temelji-cp/ozn-organizacija-zdruzenih-narodov/splosna-deklaracija-clovekovih-pravic/>

⁷ https://ec.europa.eu/regional_policy/sl/newsroom/news/2021/06/30-06-2021-long-term-vision-for-rural-areas-for-stronger-connected-resilient-prosperous-eu-rural-areas

4. Predstavitev ekipe

Ožja ekipa

Sonja Bezjak, direktorica Muzeja norosti, ki v MNT deluje na področjih vodenja in upravljanja organizacije, ohranjanja kulturne dediščine, ohranjanja narave in dezinstitutionalizacije ter socialnega vključevanja.

Darja Farasin, predsednica sveta zavoda, ki v MNT deluje v podporo na področjih vodenja in upravljanja organizacije, ohranjanja kulturne dediščine, ohranjanja narave in dezinstitutionalizacije. Je mentorica študijskih krožkov.

Boris Bezjak, deluje na področju narave in okolja, raziskuje zgodovino gradu Cmurek, je dejaven na področju arheološke dediščine in fosilov, kakor tudi na področju vzdrževanja in načrtovanja obnove gradu.

Monika Bezjak, deluje na področju kulture in umetnosti, prispeva pri urejanju in načrtovanju vzdrževanja, organizaciji dogodkov in krepitvi skupnosti.

Saša Bezjak, deluje na področju kulture in umetnosti, sodeluje pri izvedbi študijskih krožkov.

Jože Žižek, deluje na področju vzdrževanja in obnove, prispeva pri krepitvi skupnosti.

Reinhard Padinger, deluje na področju kulture in umetnosti ter ohranjanja narave in okolja, skrbi za prevode iz slovenskega v nemški jezik in obratno.

Prostovoljci

Metka Lampret - moderiranje, vodenje bralnega krožka

Nika Logar - urejanje spletne strani, pomoč pri dr. omrežjih

Andreja Divjak - pošiljanje obvestilnikov

Andraž Žižek - IT podpora, svetovanje glede programske in strojne opreme

Tina Mlinarič - pomoč pri čiščenju, urejanju dokumentacije

Jakica Meško - pomoč pri čiščenju, urejanju dokumentacije

Janez Zibelnik - oblikovanje spletne strani

Jakob Vogrinec - fotografiranje, oblikovanje, snemanje

Izidor Vogrinec - fotografiranje, oblikovanje, snemanje, pomoč pri čiščenju, popravilih

Majda Bezjak – pomoč pri zbiranju gradiva, transkriptih, čiščenju

Jana Spevan – pomoč pri dogodkih

Marta Cvajdik – vodi telovadbo

Anica Bračič – pomoč pri urejanju dvorišča

Danica Breg – pomoč pri urejanju dvorišča

Danica Neudauer – pomoč pri urejanju dvorišča

Zdenka Lešnik - – pomoč pri urejanju dvorišča

Jožica Kocbek – pomoč pri urejanju

Milan Lampret – pomoč pri urejanju

Leon Friš – fotografije z dronom

Zaposlena v letu 2022:

Barbara Kotnik, muzejska pedagoginja

5. Komunikacijske aktivnosti

V letu 2022 smo zasledili 60 medijskih objav o Muzeju norosti in njegovih projektih v tiskanih in elektronskih medijih.

V letu 2022 je ekipa Muzeja norosti skrbela za upravljanje spletne strani www.muzejnorosti.eu

FB-stran Muzeja norosti je do konca leta 2022 vsečkalo 1.793 ljudi, kar pomeni za okoli 22 % povečanje glede na 2021 (1.470 ljudi).

Spletna skupnost se počasi širi, za redno komunikacijo s sledilci skrbimo z raznolikimi objavami, od aktualnih novic do vabil na dogodke.

Muzej norosti je naročnikom na obvestila Muzeja norosti tudi v letu 2022 posredoval obvestilnike o vseh pomembnejših aktivnostih in dogodkih.

Poleti 2022 smo na več turističnih lokacijah in pri gostinskih ponudnikih namestili letak o Muzeju norosti v slovenskem, nemškem in angleškem jeziku.

Pregled dela po strateških področjih

A. Ohranjanje kulturne dediščine in raziskovanje

1. Aktivnosti za ureditev položaja Muzeja norosti v gradu Cmurek

Leta 2022 smo nadaljevali z aktivnostmi za ureditev položaja, dialog z novim direktorjem SVZ Hrastovec je tekel v iskanju skupne rešitve. Septembra smo imeli skupen sestanek s predstavniki MDDSZ in MK v Ljubljani. 10. 10. je sledil še sestanek na Tratah. Konec novembra je Muzej obiskala ministrica za kulturo dr. Asta Vrečko in podala nekaj konstruktivnih predlog ter obljubila sestanek v januarju 2023.

2. Aktivnosti za pridobivanje sredstev za spomenik grad Cmurek

V 2022 je po velikih prizadevanjih Muzeja norosti SVZ Hrastovec pridobil na račun 50.000 eur sredstev za obnovo mostu. Most je bil dokončan konec decembra, popravljala dela še potekajo v januarju. Obnovo je izvajalo podjetje Žipo iz Lenarta, ki je bilo izbrano na razpisu. Pri delu so poškodovali vhodni portal, namestili les slabe kakovosti, tako da je bilo podnice potrebno že sproti popravljati.

Interventna sredstva za nujna vzdrževalna dela na gradu Cmurek, ki obsegajo: popravilo žlebov in ostrejša ter popravilo zunanjsega ometa na vzhodni steni, bo še potrebno pridobiti.

V letu 2022 smo oddali prijave na 6 razpisov:

- 1) Creative Europe: Archives of Solidarity (neuspešno)
- 2) CERV: FATES (neuspešno)
- 3) MK – Odprti atelji: Umetniška rezidenca in razstava Simona Changa v Muzeju norosti (pridobili)
- 4) Ministrstvo za zdravje: FESTIVAL NOROSTI – z mladimi do kreativnih pristopov o/v duševnem zdravju (neuspešno)
- 5) ACF: Kaj nardim, da ne znorim? (neuspešno)
- 6) NED: BACK TO THE COMMUNITY (čakamo rezultate)

21. junija smo predstavili Muzej norosti in rezultate projekta "Iz institucij k ljudem" financirjem in širši delegaciji [EEA and Norway Grants Slovenia](#), [EEA and Norway Grants](#), norveške ambasade [Norway in Slovenia](#) in [Active Citizens Fund - Slovenija](#).

3. Skrb za osnovno vzdrževanje gradu Cmurek

Počistili smo celoten grad, za kar je bilo potrebno zagotoviti večje število prostovoljcev, pomagali so tudi iz študentske delovne brigade.

Čistili smo žlebove, odstranjevali drevesa, ki se zaraščajo v zidovje in so najedala arheološke ostaline gradu.

Ob prireditvah in obiskih smo redno skrbeli za čiščenje dvorišča, stopnišč, hodnikov, prostorov v drugem nadstropju, ambulantnih prostorov, stranišč v parku in vratarnici.

Poskrbeli smo za cvetlično zasaditev pred mostom, v cvingerju in na grajskem dvorišču.

Veliko je bilo opravljenega v okviru izvajanja probacijskega dela.

4. Predstavljanje kulturne dediščine in umetnostno-zgodovinskih vrednot s Cmureka

4.1 Stalne razstave

Na novo smo postavili razstavo »**Na pečini je zrasel Cmurek**«, ki prikazuje stavbni razvoj gradu Cmurek, starejše grafične upodobitve tiskane na platno in fotografije. Pri tem je izdatno pomagal dr. Igor Sapač.

Uredili smo tudi t.i. **Lepe cmureške sobane**, v katerih so obiskovalcem na ogled kopije znamenitih umetniških del iz obdobja renesanse, katerih namen je približati duh časa, v katerem je Cmurek doživel svoj največji razcvet. Razstava obsega več kopij slavnih portretov iz tistega časa, pa tudi druge upodobitve.

Med kopijami velja omeniti »Cmureška dvojna portreta«, ki smo ju v digitalni obliki pridobili iz Pokrajinskega muzeja v Mariboru. Gre za edini ohranjeni originalni deli, ki ju poznamo s Cmureka.

Uredili smo tudi t.i. **Žensko sobo**, v kateri je več kosov opreme Klare Kukovec, prve ginekologinje iz Maribora, ki smo jo pridobili z donacijo Ljube Kokal Kukovec.

Prenovili in izdatno dopolnili smo razstavo »**Neskončne Trate norosti**«, ki predstavlja zgodovino zavoda za duševno in živčno bolne na Tratah. Razstava je nameščena na stopnišču, panoji se vzpenjajo do drugega nadstropja, in se nadaljujejo v vzhodnem traktu 2. in potem 1. nadstropja. Ogled razstave traja okoli 2 uri. V sklopu razstave smo pripravili tudi letak.

Razstavo **Skladatelji klasične glasbe** smo premestili na hodnik v prvem nadstropju zahodnega trakta.

V dvorani v pritličju smo uredili steno fotografij »**Terezije Mostler**«.

V **Lutrovski kapeli** smo na kratko predstavili protestantizem na Cmureku. Razstavo zaradi visoke vlažnosti prostorov zdaj tiskamo na kakovostnejši material.

Cmureške umetnine iz 20. stoletja – zapuščina delovne terapije, več kot 20 umetnin smo razstavili na hodniku v 2. nadstropju.

V sodelovanju z Muzejem za arhitekturo in oblikovanje (MAO) smo otvorili **razstavo Romanska arhitektura na Slovenskem**, s katero smo obeležili 100 letnico rojstva akademika dr. Marijana Zadnikarja, ki se je prvi raziskovalno ukvarjal s Cmurekom.

4.3 Arheološke najdbe

ZVKD Maribor je podaljšal dovoljenje za pregled Altweiberwiese, raziskavo smo izvedli. Pregled terena z detektorjem kovin v zgornjih plasteh zemljine ni pokazal arheoloških ostalin.

ZVKD Maribor nas je povabil na tečaj za pridobitev licence z iskanjem detektorjem kovin v Ljubljani, vendar se zaradi časovne stiske izobraževanja nismo mogli udeležiti.

Konec leta smo na nekdanjem najdišču venetske brzde našli manjkajoči del brzde (fibula, sekira...). Predmeti so bili predani Pokrajinskemu muzeju Maribor, ki so predlagali, da postavimo v gradu vitrino.

4.4 Burkard Cmureški, Sekova, 9. 8. 1172 - 9. 8. 2022

Na gradu Cmurek smo v spomin na prva lastnika namestili spominski zvon. Na kratko:

9. avgusta 1172, pred 850 leti, je po dolgem in ustvarjalnem življenju umrl Burkard Cmureški, prvi znani lastnik in najverjetneje tudi graditelj gradu Cmurek. Na gradu je živel do leta 1171, ko je umrla njegova žena Judita oz. Juta. Nato se je preselil v samostan Sekova (Sekau, na ozemlju današnje avstrijske Štajerske), ki ga je v času gradnje gradu Cmurek okoli leta 1140 ustanovil njegov svak Adalram Valdeški. V tem samostanu so Burkarda in Juto tudi pokopali. Iz Muzeja norosti smo obiskali samostansko cerkev, v kateri sta pokopana. Cerkev do danes še ni bila deležna "celovite prenove", ampak samo rednega in sprotnega vzdrževanja, zato lahko v vsej njeni avtentičnosti iz 12. stoletja uživamo še danes in jo vidimo, kakor sta jo pred skoraj 900 leti videla Juta in Burkard s Cmureka.

4.5 Oddaja Sledi časa o Tereziji Mostler, 4.9.2022, 33 min

Prispevki k biografiji Terezije Mostler, pogovor s Sonjo Bezjak

»Oddaja Sledi časa prinaša kratek uvid v pionirske čase slovenske fotografije. Toda ne katere koli, temveč umetnosti in obrti, ki ju je vodila ženska roka. Slovenske fotografije, kot je videti tudi v svetu, so v zgodovini veliko manj znane kot njihovi kolegi, čeprav je med pionirji kar nekaj žensk. O nenavadni usodi ene prvih slovenskih fotografinj bo pripovedoval Marko Radmilovič v oddaji Sledi časa ...« (https://prvi.rtvsl.si/podkast/sledi-casa/80/174896774?fbclid=IwAR32m_9-bN9HfQ5kiPJBXgZW4qW4nRy3n9Gzln7KRgwJOcKaU-IY3NGvZVY)

4.6 Gostovanje na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo (EiKA) FF UL, 10.11.2022

Na povabilo Oddelka za etnologijo in kulturno antropologijo (EiKA) FF UL je tam gostovala kustosinja, Barbara Kotnik, ki je tudi alumna oddelka. Predstavila je svoje delo v Muzeju norosti.

4.7 Okrogla miza »Temačna dediščina«, 29.11.2022,

Organizatorja Slovenski etnografski muzej in Zveza zgodovinskih društev Slovenije. Gostje: dr. Sonja Bezjak, Muzej norosti, mag. Marina Gradišnik, Muzej Ribnica, dr. Petra Kavrečič, Univerza na Primorskem, Vilja Lukan, Podiplomska šola ZRC SAZU. Pogovor sta moderirali dr. Daša Ličen in Tina Palaić.

B. Ohranjanje narave in okoljska pravičnost

RAZSTAVE ZA OHRANJANJE NARAVE

- »Najprej je bila Mura« o fosilih z nabrežja Mure
- »Skrivnostni svet reke Mure« o vseh ribah iz reke Mure
- »Od zelenih gladiatorjev do ekoteroristov« o bitki za prostotekočo Muro

AKTIVNOSTI

1. Festival »Dan za Muro«

V sodelovanju z Društvom za preučevanje rib Slovenije, Zavodom za varstvo narave OE Maribor in zvezo Moja Mura smo izvedli voden sprehod skozi Živi svet ob reki Muri.

24. 9. ob 15.00 Dan za Muro 2022, zbirališče na gozdni poti pri cmureškem mostu na Tratah

Ob svetovnem dnevu rek so nas ob reki Muri, rokavu "evropske Amazonke" popeljali naravovarstvenika Boris Bezjak in Marijan Gaber ter sodelavci Zavoda RS za varstvo narave. Sledilo je druženje na dvorišču gradu Cmurek in možnost ogleda Muzeja norosti.

Več: <https://muzejnorosti.eu/blog/24-9-voden-sprehod-v-zivi-svet-ob-muri>

2. Aktivna podpora prizadevanjem za preprečitev škode na pitni vodi zaradi delovanja kompostarne Ceršak

Sodelovali smo z Mojo Muro pri številnih aktivnostih, nadaljevali čezmejno sodelovanje, prevode in obveščanje glede problematike in ogrožanja, ki ima čezmejne vplive. Postavljen je bil načrt za delo v 2022.

3. Sodelovanje z Zavodom RS za varstvo narave (ZRSVN)

Katis izobraževanje z ZRSVN v Dolnji Bistrici, Mura nas uči in bogati, 27.5.2022

Boris sodeloval pri izvedbi izobraževanja za učitelje.

Obisk delegatov iz EU projekta, ki ga vodi ZRSVN, 6.9.2022

Obiskali delegati iz 5 držav, konference Mura-Drava-Donava, ki je potekala na gradu v Gornji Radgoni. Predstavili smo jim naše delo za Muro in razstave. Boris in Barbara zanje izvedla vodstvo.

Človek in biosfera, 21.10.2022

Zavod RS za varstvo narave je v sodelovanju z Zavodom Logarica na gradu Cmurek (Muzej norosti Trate) letos drugič izvedel izobraževanje za učitelje in vzgojitelje o pomenu reke Mure in Biosfernega območja Mura, ki je del 5-državnega biosfernega območja Mura-Drava-Donava (TBR MDD). Izobraževanje z naslovom Spoznajmo UNESCO Biosferno območje Mura – Človek in biosfera je potekalo 21. oktobra 2022, z njim pa smo obeležili tudi prvi svetovni Dan biosfernih območij. Namenjeno je bilo pedagoškim delavcem iz celotne Slovenije s posebnim poudarkom na učiteljih z

območja TBR MDD in je del uradnega dodatnega programa, ki ga za učitelje pripravlja Ministrstvo za šolstvo s pomočjo različnih institucij.

C. Dezinstytucionalizacija in socialna pravičnost

RAZSTAVE ZA PODPORO

1. *Neskončne Trate norosti*
2. *Cmureške umetnine iz 20. stoletja*
3. *Skladatelji z roba norosti*

Za podporo dezinstytucionalizaciji in socialnem vključevanju smo izvajali aktivnosti v dveh projektih:

- Iz institucij k ljudem (Active Citizens Fund)
- Regijski center za dezinstytucionalizacijo (Civic Europe), ki smo ga zaključili s koncem januarja

Glavne aktivnosti:

1. Izid zbornika *O skupnosti in dezinstytucionalizaciji onkraj vrtov in vrtičkov*. Zbornik obsega 12 prispevkov, izdali smo ga v elektronski verziji in 100 tiskanih izvodov.

2. *Srečanje nevladnih organizacij s področja duševnega zdravja, 1.6.2022*

1.6.2022 je potekal posvet nevladnih organizacij z naslovom "Uresničevanje pravice do stanovanja - ovira v procesu dezinstytucionalizacije". Posvet in delavnico smo pripravili v sodelovanju Zadrugator / Inštitut za študije stanovanj in prostora, partnerska organizacija Zavod Franko Maribor in seveda Muzej norosti.

Posveta so se udeležili še predstavniki Zavod RISA, Kralji ulice Maribor, OZARA Slovenija, Slišanje glasov - Slovenija, Zveza Sonček in ŠENT - Slovensko združenje za duševno zdravje.

Vsaka organizacija je predstavila primere iz prakse, pogovarjali smo se o težavah, o možnih rešitvah in o tem kaj lahko skupaj naredimo. Odločili smo se, da se povežemo in skupaj najdemo pot do izboljšav.

Pripravili smo predloge in jih kot poziv za spremembe na tem področju naslovili na MDDSZ (jeseni 2022).

3. *Priprava in otvoritev razstave Neskončne Trate norosti, 10. 9. 2022*

V okviru projekta Iz institucij k ljudem, ki ga financira Active Citizens Fund Slovenija, smo v Muzeju norosti odprli novo veliko razstavo o zgodovini zavoda za duševno in živčno bolne na Tratah. Z nami na otvoritvi sta bili Špela Spanžel, direktorica direktorata za kulturno dediščino, Ministrstvo za kulturo in Veronika Vodlan, CNVOS, ki je skrbnica projekta ACF.

Razstavo iz leta 2016 smo temeljito nadgradili in razširili, umestili smo jo v prostore, ki jih je bilo treba počistiti, popraviti stene, ponekod tudi tla, elektriko... Gre za doslej najobsežnejšo razstavo v Muzeju norosti in hkrati temeljno.

4. Ob svetovnem dnevu duševnega zdravja, 10. 10.

Zaprte razstave Simona Changa in zaključek umetniške rezidence. Voden ogled razstave, predstavitev časopisa *Trije tedni za grajskim obzidjem* in pogovor z državnima sekretarjema Danom Juvanom, MDDSZ in Matevžem Čelikom, MK ter Andrejo Rafaelič, IRSSV o vlogi muzeja in dezinstitutionalizaciji.

4. Ob svetovnem dnevu človekovih pravic, 10. 12., razglasitev priznanj za najboljše zaključno študentsko delo.

Petčlanska komisija strokovnjakinj s področja dezinstitutionalizacije in človekovih pravic je izbrala za najboljše:

- diplomsko delo z naslovom "IZKUŠNJA ŠTUDENTKE SOCIALNEGA DELA S PSIHIATRIČNIM SISTEMOM POMOČI V SLOVENIJI", avtorica ANA ŠPAN, Fakulteta za socialno delo, mentorica: red. prof. dr. Vesna Leskošek.
In
- magistrsko delo z naslovom "SPOLNO ŽIVLJENJE OSEB, KI BIVAJO V SOCIALNO VARSTVENEM ZAVODU HRASTOVEC", avtorica VANESSA KOZAR, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani, mentorica: doc. dr. Špela Razpotnik, somentorica: asist. dr. Darja Tadić.

Na vrtnem zidu in na fasadi gradu smo izobesili velika transparenta z izbranimi členoma iz Deklaracije človekovih pravic. Namen je bil javnost opozoriti na vlogo skupnosti in pravico do življenja v skupnosti.

25. člen

Vsakdo ima pravico do življenjske ravni, ki njemu in njegovi družini omogoča zdravje in blaginjo, vključno s hrano, obleko, bivališčem, zdravstveno oskrbo in potrebnimi socialnimi storitvami ter pravico do varnosti v primeru brezposelnosti, bolezni, invalidnosti, vdovstva, starosti ali druge nezmožnosti pridobivanja sredstev za preživljanje zaradi okoliščin, neodvisnih od njegove volje.

29. člen

Vsakdo ima dolžnosti do skupnosti, kajti samo v njej je mogoč svoboden in poln razvoj njegove osebnosti.

5. Delo z odločevalci za podporo dezinstitutionalizaciji

Po nastopu nove vlade v maju 2022 smo začeli znova z aktivnostmi za ureditev statusa in vloge MNT na področju DI. Direktorica direktorata za kulturno dediščino, Špela Spanželj, je odprla razstavo Neskončne Trate norosti in izrekla pohvale Muzeju norosti.

S SVZH smo iskali možnosti za tesnejše sodelovanje in se povezali pri projektu s Simonom Changom. Simon je obiskoval SVZH v času rezidence na Tratah. Uporabniki so se udeleževali delavnic fotograma, zaposleni so sodelovali pri časopisu.

6. Sodelovanje s probacijsko službo Ministrstva za pravosodje

Poleti 2022 smo začeli sodelovanje z drugo osebo, ki namesto prestajanja zaporne kazni opravlja družbeno koristno delo. Aktivnost razumemo v okviru dezinstytucionalizacije, pomeni pa tudi prispevek k vzdrževanju gradu Cmurek.

D. Kultura in umetnost

Krepitev vloge kulture kot povezovalne in združevalne sile v javnem življenju, zagotavljanje kulturni pluralizem, svobodo izražanja in enake možnosti za ustvarjanje⁸

STALNA RAZSTAVA

»Skladatelji z roba norosti« - razstava o skladateljih klasične glasbe s težavami v duševnem zdravju. Umestili smo jo na zahodni hodnik v 1. nadstropju. Potrebno bo še namestiti nemške prevode.

ZAČASNA RAZSTAVA

Simon Chang, Psihiatrična bolnišnica Hawler, Erbil, Kurdistan, Irak, junij – oktober 2022

Pri Ministrstvu za kulturo smo pridobili sredstva v okviru sklica »Odprti atelje« in sicer za Razstavo in umetniško rezidenco Simona Changa. Umetnik je v juliju 2022 tri tedne bival v gradu, pripravil je razstavo, beležil dnevnik, se družil z obiskovalci in sodelavci Muzeja norosti, organizirali smo delavnice fotograma in pripravili časopis Trije tedni za grajskim obzidjem. Razstavo smo zaprli ob svetovnem dnevu duševnega zdravja. Časopis smo predstavili na knjižnem sejmu v Ljubljani, ko je potekal pogovor Simona Chang in Sonje Bezjak o umetniški rezidenci, v okviru Fotocone, ki jo organizira Galerija Fotografija.

Druge aktivnosti:

1. Študijski krožek: »Prebiranja v Muzeju norosti«

Krožek vodi Darja Farasin, pogovore moderira Metka Lampret.

Pogovor s pisateljem Markom Radmilovičem (10. 6.2022) o knjigi Kolesar. Gostili smo Natašo Štandeker (2.12.2022), ki je sama dala pobudo za predstavitev romana Druga barva lune, ki se dogaja deloma v enem od bližnjih socialno varstvenih zavodov. Gost večera je bil tudi Tone Partljič.

Poleg tega smo brale in se pogovarjale o naslednjih delih:

- Kristian Novak: Črna mati zemla
- Jožefina Prah: Dom
- Slaveka Drakulić: Frida ali o bolečini
- Gael Fayet: Mala dežela

Nastajanje knjižnice: pridobili smo večje število knjig in jih iz pritličja premestili v prvo nadstropje. Ureditev knjižnice je v načrtu za 2023.

Novembra smo z udeleženkami krožkov obiskale knjižni sejem in Narodno galerijo.

⁸ <https://www.gov.si/novice/2021-09-17-javna-obravnavna-resolucije-o-nacionalnem-programu-za-kulturo-20212028/>

2. Študijski krožek: Norost in ustvarjalnost 2.1

V krožku smo organizirali novo umetniško galerijo, v prvem nadstropju zahodnega trakta. Krožek vodi Saša Bezjak.

Razstava "Včasih v svojem svetu" / „Manchmal ganz in meiner Welt“ (april – avgust)

Otvoritev samostojne razstave z naslovom »Včasih v svojem svetu« slikarke Jožice Kocbek. Razstava smo pripravili pod strokovnim vodstvom in mentorstvom mag. Saše Bezjak, akad. slikarke, in sicer v okviru študijskega krožka, ki poteka pod okriljem Andragoškega centra Slovenije.

Razstava Lovilci sanj (avgust – december)

Razstavo je pripravila Saša Bezjak, na njej predstavlja likovna dela udeležencev različnih krožkov, namen razstave je pokazati, da ustvarjalnost ne pozna meja (starostnih...).

Predstava Julija in Romeo, 2. 7. 2022

Pod mentorstvom Saše Bezjak je na gradu potekala celodnevna priprava na prvo predstavo gledališča VBM - Veliki modri boben, nastalega na Tratah. Predstava je potekala popoldan na grajskem dvorišču. V vabilu smo zapisali, da je poslanstvo gledališča izganjanje tragedij iz literature, z odrov in iz življenja. VBM so Bojan, Saša, Izidor, Maja, Dana, Alojz, Robert, Jakob, Maja, Tamara, Alen, Branko, Marinela, Marija, Romana

3. Študijski krožek Živimo s kulturno dediščino Cmureka

V krožku smo raziskovali prepoznavne elemente gradu in njihovo simboliko: Timpanon - portal s pleteninasto ornamentiko, romanski relief Alegorija jeze, lesen poslikan renesančni strop. Izoblikovali smo primere spominkov, ki bodo v prihodnosti nagovarjali obiskovalce gradu Cmurek.

4. Filmska projekcija, 24. 9. 2022

Brezmejno - Pogovor z režiserjem in projekcija dokumentarnega filma Begunci | Pomočniki | Ljudje 7 let po odprtju meja

Dogodek smo organizirali Muzej norosti, Trate, Border Crossing Spielfeld, Plattform Willkommenskultur Mureck

Režiser Heinz Trenczak je s sedmimi snemalci posnel dokumentarni film z naslovom 3400 Semmeln - Flüchtende | Helfende | Menschen (3400 žemljic - Begunci | Pomočniki | Ljudje). Med letoma 2015 in 2020 so na filmski trak dokumentirali prihod ljudi in solidarnost na Štajerskem: odprtje skupnostnega vrta platforme Kultura dobrodošlice Cmurek, protestni tabor beguncev v mestnem parku v Gradcu, prostovoljska kuhinja TWO - The Welcome Organisation na mejnem prehodu Šentilj-Spielfeld

Border Crossing Spielfeld | Plattform Willkommenskultur Mureck | Muzej norosti, Trate

Program:

17:30 Prihod in pogostitev

18:30 Dobrodošlica in solidarnostno srečanje: predstavili bomo svoje spominke iz obdobja odprtih meja in jih predali Muzeju norosti.

20:00 h Projekcija filma 3400 žemljic: Begunci | Pomočniki | Ljudje in pogovor o filmu z režiserjem Heinzem Trenczakom (film je v nemškem jeziku, zagotovljeni podnapisi v angleškem jeziku).

E. Krepitev skupnosti in razvoj podeželja

Eden od večjih izzivov je povezati ljudi v skupnost, spodbuditi več stikov, stkati nova poznanstva. Za doseganje tega cilja, zagotavljamo pester program in smo odprti za nove ideje.

1. Študijski krožek: Krepitev skupnosti

Krožek vodi Darja Farasin. Z raznovrstnimi dejavnostmi smo tudi letos urejali, pospravljali, pripravljali in se veselili tradicionalnih dogodkov, ki ljudi privabijo v grad in dajo priložnost za spoznavanje, učenje, krepitev dediščinske skupnosti. Naš cilj je skupnosti predstaviti grad Cmurek, s ciljem, da spoznajo enkratnost gradu in prepoznajo pomen njihovega prispevek:

- Nora pomladna izmenjava, 7. 5. 2022
- Kresnica, 18. 6. 2022
- Nori december, 10. 12. 2022

Na nori pomladni izmenjavi smo izmenjali domače sadike, semena, nasvete in drugo. Tudi letos smo proslavili prihod pomladi, predvsem pa dobre sosedske odnose, ki ne presegajo samo ograje naših vrtičkov, pač pa vse meje. Želimo si povezovanja ljudi, ki se v naši regiji ukvarjajo kmetijskimi projekti in ki spoštujejo tako ljudi kot tudi naravo.

Na kresnem večeru smo odprli razstavo Romanika na Slovenskem, v soorganizaciji z Muzejem za arhitekturo in oblikovanje iz Ljubljane. Program poletne muzejske noči v gradu Cmurek na Tratah:

- 18:00 Neskončne Trate norosti - vodstvo po razstavi o zgodovini nekdanjega zavoda na Tratah
- 19:00 Rišemo na murske kamne - delavnica za otroke
- 20:00 Romanska arhitektura na Slovenskem, Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Ljubljana - otvoritev razstave
- 20:30 Romanika na Cmureku - vodstvo po gradu z dr. Igorjem Sapačem
- 22:00 Prižig kresnega ognja s kulturnim programom

Nori december smo v sodelovanju z dramaturginjo Stašo Prah obogatili s Škratom Zwergom in njegovo novo votlino. Otroke smo prvič tudi obdarili. Nekaj daril je prispevala KS Velka. Nastopili so pevski zbori (otroški, mladinski in odrasli). Prišlo je ogromno ljudi, zaradi dežja je bilo nekaj sitnosti, dostop je bil otežen, ker je bil most v popravilu. Ljudje so imeli težave s parkiranjem.

2. Telovadimo

Skupina žensk pod vodstvom Marte Cvajdik redno tedensko telovadi v gradu. Druženje je tudi priložnost za pogovor, izmenjavo informacij o potrebah, rešitvah, razbremenitvah. Telovadke po potrebi pomagajo pri opravih, promociji dogodkov itd.

3. Kvačkamo

Skupina žensk se je združila z idejo, da bodo kvačkale in pletle ter izdelke podarile novorojenčkom ali starejšim kot drobno pozornost. Od jeseni so se srečevale v gradu in razvile idejo obdarovanja ter napletle večjo količino copatk.

Patronažnim sestram so predale 100 copatk za novorojenčke iz območja občine Šentilj. Ob koncu leta so napletle več kot 45 kap za pohod ob svetovnem dnevu mokrišč

4. Pogovor glede prihodnosti regije 2022, 14. 4. 2022

S kandidatkami in kandidati za DZ smo se pogovarjali o njihovi pogledih glede trajne zaščite Mure, odgovornosti za kulturne spomenike, dezinstucionalizaciji in organizaciji storitev v skupnosti, pa tudi o razvoju podeželja in še posebej obmejnih območij. Zakaj smo organizirali pogovor? Ker verjamemo, da predstavniki ljudstva v parlamentu morajo poznati najbolj pereče teme, s katerimi se ljudje vsakodnevno srečujemo in jih lahko rešimo le kot skupnost. Hvala vsem, ki ste prišli. Bilo je informativno!

5. Vinski večer, 27. 8. 2022

Na pobudo predsednice KS Velka smo 27. avgusta priredili prvi vinski večer. V sklopu organizacije smo financirali zasaditev gredic, ureditev vode do stranišč na dvorišču, električno napeljavo na vzhodnem delu dvorišča. Za donacije je skrbela predsednica KS Velka.

Na prvem vinskem večeru na gradu Cmurek se je predstavilo več kot 20 vinogradnikov in vinogradnic iz občin Apače, Šentilj, Sveta Ana, Lenart, Pesnica, Kungota. Uživali smo v več kot 100 različnih vrstah vina.

6. Zaključno srečanje prostovoljcev Muzeja norosti, 28. 12. 2022

Ob koncu leta smo se v Muzej norosti povabili tiste, s katerimi se med letom običajno srečujemo le ob delu. Veliko jih je prišlo in mnogi so manjkali 😊.

F. Izobraževanje in prenos znanja

Tudi v letu 2022 smo razvijali izobraževalne programe, s ciljem prispevati k ozaveščanju ljudi o pomembnih človekovih in državljskih pravicah. Od aprila do novembra 2022 si je Muzej norosti in njegove razstave ogledalo okoli 1.300 obiskovalcev in obiskovalk.

Osrednje izobraževalno orodje so razstave:

- 1) dezinstucionalizacija: Neskončne Trate norosti, Skladatelji z roba norosti, Lovilci sanj
- 2) naravovarstvo in okoljevarstvo: Najprej je bila Mura, Skrivnostni svet reke Mure, Od zelenih gladiatorjev do ekoteroristov

Ponujamo raznolike izobraževalne programe, prilagojene različnim ciljnim skupinam.

1. Ekskurzije za študente v Muzej norosti smo izvedli z:

1. Fakulteta za socialno delo, Katedra za duševno zdravje, Univerza v Ljubljani
2. Fakulteta za socialno delo: Katedra za socialno pravičnost in inkluzijo, Univerza v Ljubljani
3. Pedagoška fakulteta: Socialna pedagogika, Univerza v Ljubljani
4. Filozofska fakulteta: Oddelek za pedagogiko in andragogiko, Univerza v Ljubljani
5. Fakulteta za zdravstvene vede: Duševno zdravje v praksi visoke zdravstvene nege, Univerza v Mariboru
6. Pravna fakulteta: predmet Medicinsko pravo Univerze v Mariboru
7. Filozofska fakulteta: Oddelek za psihologijo Univerze v Mariboru
8. Filozofska fakulteta: Oddelek za sociologijo Univerze v Mariboru
9. Filozofska fakulteta: Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo, Univerza v Ljubljani
10. Alma Mater Europaea: dr. študijski program humanistika

Srednje in OŠ:

- Srednja zdravstvena šola Postojna (3x)
- Prva gimnazija Maribor (3x)
- OŠ Sladki Vrh (delavnice za učence)
- OŠ Apače (delavnice za učence)
- OŠ Sveta Ana (delavnice za učence)

2. Strokovne ekskurzije

Izvedli smo tudi več vodenj za strokovne delavke in delavce, npr. Mestni muzej Ljubljana, učitelji in drugi delavci iz OŠ Sveta Ana... različna društva, npr. Turistično društvo mladih Svečina ali podjetja, npr. ekipa Pritličja iz Ljubljane.

3. Ustvarjalne delavnice

V sodelovanju z akademsko slikarko Sašo Bezjak smo ob več dogodkih izvajali ustvarjalne delavnice in dela predstavili na razstavi »Lovilci sanj«.

4. Izobraževanje ekipe Muzeja norosti

Muzej norosti je obiskala ekipa iz avstrijskega Učni center in spominski kraj Hartheim, pridružil se je tudi pedagoški delavec iz MNOM, predstavili smo jim muzej, razstave, organizacijo dela, zamisli. Z nami so delili izkušnje dela s težavno dediščino, delo z obiskovalci, delo z umetniki pri podajanju sporočil, pomen arhitekture... sodelovanja z okoliškimi prebivalci itd.

V 2022 je ekipa Civic Europe v Muzej norosti pripeljala okoli 70 predstavnikov NVO z različnih evropskih držav. Predstavili smo jim naše delo, v dveh programih – norost in Mura smo nevladnike seznanili z našimi aktivnostmi.

Finančno poročilo

Zavod Muzej norosti opravlja svojo dejavnost v celoti nepridobitno. V letu 2022 je ustvaril skupaj 65.264,25 EUR prihodkov, in 55.909,97 odhodkov in tako izkazuje dobiček iz poslovanja v višini 9.354,28, ki je v celoti neobdavčen.

1. SREDSTVA IN OBVEZNOSTI NA DAN 31.12.2022

a) Opredmetena osnovna sredstva

Opredmetena osnovna sredstva so vrednotena po modelu nabavne vrednosti. Osnovna sredstva do vrednosti 500,00 EUR podjetje obravnava kot drobni inventar in ga 100 % odpiše ob predaji v uporabo.

Zavod ima v svojem registru osnovnih sredstev dva računalnika, pohištvo v skupni knjigovodski, neodpisani vrednosti na dan 31.12.2022 v znesku 2.224,71

Sredstva zavoda je tudi zbirka fotografij (Marjan Gaber) v skupni vrednosti 800,00 in sliko Runk Ferdinand, digitalna kopija v vrednosti 201,30.

b) Denarna sredstva

Sredstva se vodijo na transakcijskem računu Unicredit banke d.d. in gotovina v blagajni.

Na dan 31. 12. 2022 je stanje na TRR 25.677,66 EUR in gotovina v blagajni 209,33 EUR.

c) Kratkoročne terjatve

Med kratkoročnimi terjatvami so odprte terjatve za refundacije iz plač v višini 245,09

d) Obveznosti

Kratkoročne obveznosti predstavljajo nezapadle obveznosti do dobavitelje v skupnem znesku 326,32, in nezapadle obveznosti za plače, nadomestila, povračila in prispevke zaposlenih v skupnem znesku 1.176,20 (plača december 2022, plačilo januar 2023).

e) Kapital

Kapital Zavoda predstavljajo ustanovitvene vloge članov v vrednosti 160,00 EUR in skupni bilančni dobiček v višini 27.657,21, vključno z dobičkom leta 2022 (9.354,28).

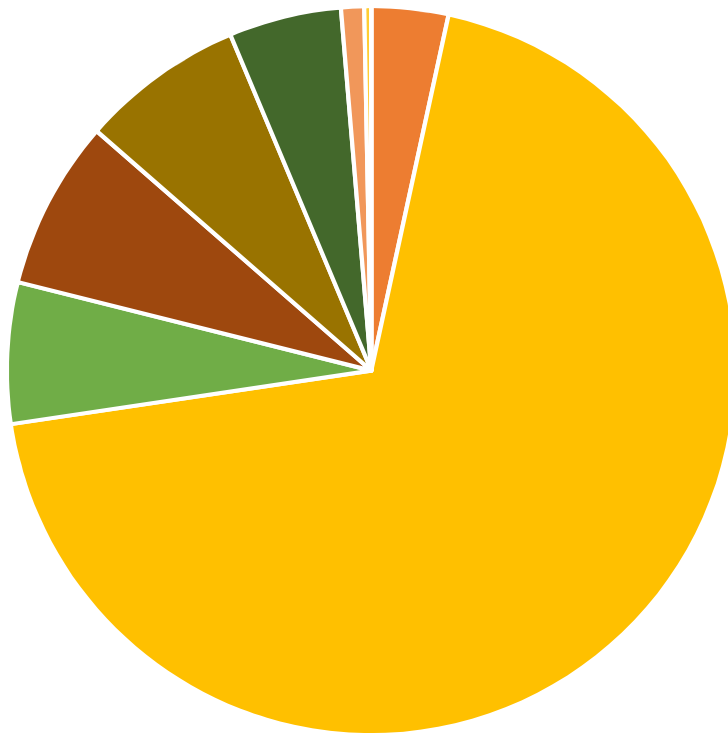
2. PRIHODKI IN ODHODKI

Zavod Muzej norosti je v letu 2022 ustvaril za dobrih 6% manj prihodkov, kot v letu 2021, in znašajo skupaj 65.264,25 EUR. Stroški znašajo 55.909,97.

Struktura prihodkov

PRIHODKI	NEPRIDOBITNA DEJAVNOST	PRIDOBITNA DEJAVNOST
prihodek iz naslova probacije	317,40	
prihodek iz naslova dohodnine	2.177,92	
Projekt ACF	44.280,00	
Projekt odprti atelje	4.000,00	
Krožek	4.800,00	
prostovoljni prispevki, donacije druge,...	4.645,18	
prihodki donacija Ljuba Kokal Kukovec (pohištvo in drugo)	3.190,00	
prihodek iz naslova refundacije plač	653,53	
Projekt Interreg DTP3-308-2.3-lifelineMDD	200,00	
obresti bančni račun	0,22	
Prihodki drugi		1.000,00
SKUPAJ PRIHODKI	65.264,25	

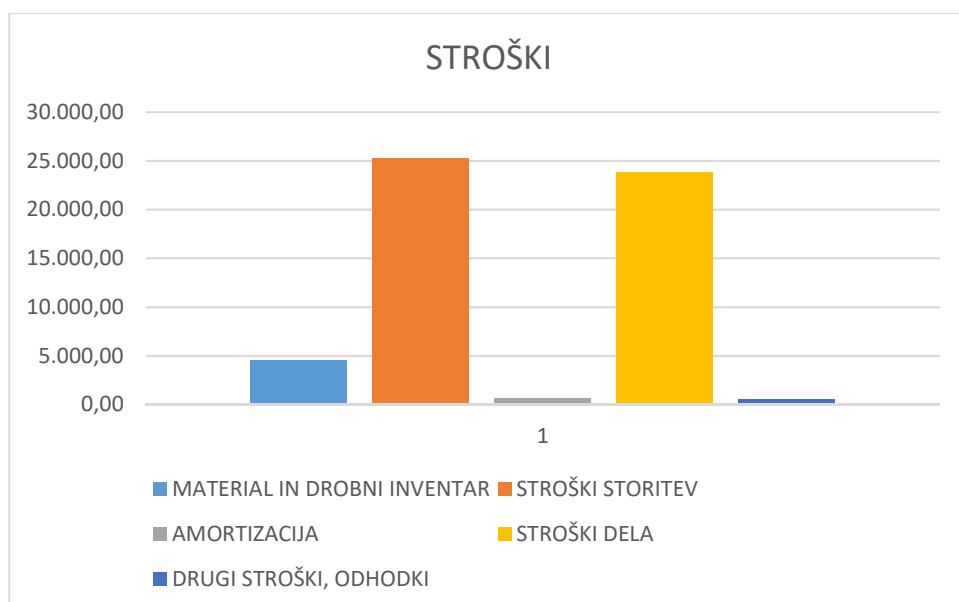
PRIHODKI

- prihodek iz naslova dohodine
- Projekt ACF
- Projekt odprti atelje
- Krožek
- prostovoljni prispevki, donacije druge,...
- prihodki donacija Ljuba Kokal kukovec (pohišstvo in drugo)
- prihodek iz naslova refundacije plač
- Projekt Interreg DTP3-308-2.3-lifelineMDD
- obresti bančni račun
- Prihodki drugi

Struktura ODHODKOV/STROŠKOV

STROŠKI	NEPRIDOBITNA DEJAVNOST	PRIDOBITNA DEJAVNOST
MATERIAL IN DROBNI INVENTAR	4.578,12	
STROŠKI STORITEV	25.335,77	1.000,00
AMORTIZACIJA	636,63	
STROŠKI DELA	23.834,18	
DRUGI STROŠKI, ODHODKI	525,27	
SKUPAJ STROŠKI	55.909,97	

3. ZAPOSLENI

V letu 2022, preračunano iz ur, je bilo povprečno 1 zaposlena

Kako se nam lahko pridružite ali podprete Muzej norosti

Muzej norosti gradimo od leta 2013. Brez aktivizma, predanosti, vztrajnosti, borbenosti, bi ne bili, kjer smo danes. Že zdavnaj bi nas odplaknili cinizem, nasprotovanje, nerazumevanje, diskriminacija, krivice, osebna blatenja, neenaka obravnava, nedelujoča infrastruktura... Ampak prav ti izzivi so v središču našega delovanja in skrbi za uresničevanje demokratične družbe in boljšega življenja za vse v skupnosti in širše.

Postanite naš prostovoljec ali prostovoljka

V Muzeju norosti raziskujemo, zbiramo, predstavljamo, ustvarjamo, načrtujemo, nastopamo, čistimo, popravljamo, vodimo, prevajamo, povezujemo, beremo, obrezujemo, se družimo... Veseli bomo vašega sodelovanja. Pišite nam ali nas pokličite!

Namenite 1 % dohodnine Zavodu Muzej norosti, Trate

Vabimo vas, da našo predanost, skrb in znanje, ki ga kot prostovoljci vlagamo za skupno dobro, nagradite tako, da našemu zavodu namenite 1 % davka od vaše dohodnine (v nasprotnem primeru bo ta delež sicer ostal državnemu proračunu).

Donacije

Podprete nas lahko tudi z donacijo ali brezplačno storitvijo, ki bo prispevala k uresničevanju našega poslanstva.

Partnerstva

Če z nami delite vrednote, če ocenjujete, da lahko skupaj rešimo kak konkreten problem ali naredimo vsaj manjši korak v smeri spremembe na boljše, nas povabite k sodelovanju. Želimo si novih partnerstev.

Priloga 1: Seznam izvedenih aktivnosti na gradu Cmurek oz. pod okriljem Muzeja norosti (2022)

Seznam izvedenih aktivnosti na gradu Cmurek oz. pod okriljem Muzeja norosti (2022)				
Liste der durchgeführten Aktivitäten am Schloss Obermureck (2022)				
	Datum	Prireditelj	Veranstaltung	Obiskovalci Besucher
17	10.12.	Nori december	Verrückter Dezember	300
16	2.12.	Druga barva lune (BK)		36
15	10.10.	Dan človekovih pravic: Pogovor s fotografom Simonom Changom in vodstvo po razstavi		40
14	24.9.	Svetovni dan rek: Dan za Muro & Borderless Fest Zabava & Kino		80
13	10.9.	Otvoritev razstave Neskončne Trate norosti		100
12	24.9.	Vinski večer na gradu Cmurek		200
11	12.7.	Otvoritev fotografske razstave: Psihiatrična bolnišnica Hawler v Erbilu v Južnem Kurdistanu v Iraku		70
10	2.7.	Julija in Romeo, gledališče VMB		20
9	18.6.	KRESNICA / Sonnwendfeuer		100
8	10.6.	Pogovor s pisateljem Markom Radmilovičem		10
7	1.6.	Posvet NVO: "Uresničevanje pravice do stanovanja - ovira v procesu dezinstucionalizacije".		25
6	13.5.	Prebiranja v Muzeju norosti: Gael Fayet: Mala dežela		7
5	7.5.	7. Nora pomladna izmenjava - 7. Pflanzentauschfest		50
4	14.4.	Okrogla miza o prihodnosti naše regije: možnost, da v živo spoznate kandidate_ke za državni zbor		20
3	8.4.	Prebiranja v Muzeju norosti: Slavenka Drakulić: Frida ali o bolečini		8
2	11.3.	Prebiranja v Muzeju norosti: Jožefina Prah: Dom		15
1	19.2.	Prebiranja v Muzeju norosti: Kristian Novak: Črna mati zemla		7
		Skupaj		1.088

Priloga 2: MEDIJSKE OBJAVE V LETU 2022

December:

- 1) V Muzeju norosti podelili priznanja in pozvali k spoštovanju človekovih pravic, Limit - ljubljanska mreža info točk za mlade
<https://www.lmit.org/za-mlade/v-muzeju-norosti-podelili-priznanja-in-pozvali-k-spostovanju-clovekovih-pravic.html>
- 2) Dober dan Štajerska: Nori december - Cmurek, ORF, 18.12.2022:
https://tvthek.orf.at/profile/Dober-dan-tajerska/342675/Dober-dan-tajerska/14161008/Nori-december-Cmurek/15296604?fbclid=IwAR3CHRfprJ_Nh-ZdYq-GQxRYIT4e5hI3k-ejYQYK5_TtUuaqXnClSTbQk0k (Sonja, Reinhard)
- 3) Osnovna šola Sveta Ana, Nori december, 15.12.2022
<https://sveta-ana.si/nori-december/>
- 4) Radio Slovenske gorice, napoved Norega decembra in aktivnosti MNT, 8 - 10.12.2022 (Barbara)
- 5) Radio Maribor, napoved Norega decembra, 8.12.2022 (12.30), (Barbara)
- 6) Oddaja Dobro jutro (prispevek, od 1h 55min dalje), RTV MB, 8.12.2022
<https://www.rtvlo.si/rtv365/arhiv/174920054?s=tv> (Barbara, Petra)
- 7) Pričela so se obnovitvena dela na mostu na gradu Cmurek, OVTAR24, 8.12.2022
<https://www.ovtar24.si/aktualno/item/1837-precela-so-se-obnovitvena>
- 8) Šentilj zasijal v prazničnih lučkah, danes prihaja še Miklavž v spremstvu parkljev, Mribor24.si, 6.12.2022 (napoved Norega decembra)
<https://maribor24.si/lokalno/sentilj/foto-sentilj-zasijal-v-praznicnih-luckah-danes-prihaja-se-miklavz-v-spremstvu-parkljev>
- 9) Nori december na gradu Cmurek, portal MojaObčina.si
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/nori-december-na-gradu-cmurek.html>
- 10) Predstavitve romana: Druga barva lune, portal MojaObčina.si
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/predstavitev-romana-druga-barva-lune.html>

November

- 11) Učitelji na gradu Cmurek in ob Muri spoznavali UNESCO Biosferno območje Mura – Človek in biosfera
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/novice/ucitelji-na-gradu-cmurek-in-ob-muri-spoznawali-unesco-biosferno-obmocje-mura--clovek-in-biosfera.html>
- 12) Ljubljanske novice: To torko začetek 38. Slovenskega knjižnega sejma , 21.11.2022
<https://ljinovice.si/2022/11/21/to-torek-zacetek-38-slovenskega-knjiznega-sejma/>
- 13) Pogovor Sonja Bežjak, direktorica Muzeja norosti, Cmurek in fotograf Simon Chang, Slovenski knjižni sejem, Fotocona, 23.11.2022
<https://knjizni-sejem.si/dogodek/pogovor-sonja-bezjak-direktorica-muzeja-norosti-cmurek-in-fotograf-simon-chang/>

Oktober

- 14) Praznično vodstvo v Muzeju norosti, 31. 10. 2022, portal MojaObčina.si
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/praznicno-vodsto-v-muzeju-norosti-31-10-2022.html>
- 15) Okrogla miza o naši neumnosti, Družina, 19.10.2022
<https://www.druzina.si/clanek/razmisljanje-o-neumnosti>
- 16) V naši kulturi si nor, če slišiš glasove, Lora Power, Objektiv, Dnevnik, 8. 10. 2022
<https://www.dnevnik.si/1042998376/Objektiv/v-nasi-kulturi-si-nor-ce-sლის-glasove>
- 17) Sprehod po razstavi s fotografom Simonom Changom, Outsider, 4.10.2022
<https://outsider.si/sprehod-po-razstavi-s-fotografom-simonom-changom/>

September:

- 18) *Neskončne Trate norosti I Spielwiesen des Wahnsinns*, Radio Agora, AGORA DIVAN (Nika Škof), 14.9.2022: <https://www.agora.at/news/detail/neskonchne-trate-norosti-i-spielwiesen-des-wahnsins>, prispevek: <https://cba.fro.at/574550>
- 19) *Simon Chang*, RTV SLO - Tele M (prispevek), 13.9.2022:
<https://www.rtv slo.si/rtv365/arhiv/174898877?s=tv>
- 20) *Špela Spanžel na odprtju nove stalne razstave "Neskončne Trate norosti" na gradu Cmurek*, Ministrstvo za kulturo, Gov.si, 13.9.2022: <https://www.gov.si/novice/2022-09-13-spela-spanzel-na-odprtju-nove-stalne-razstave-neskoncne-trate-norosti-na-gradu-cmurek/>
- 21) *Vinski večer na Cmureškem gradu_ Weinfest Volksgruppen | Dober dan, Štajerska, ORF: 11.9.2022*: <https://tvthek.orf.at/profile/Dober-dan-tajerska/342675/Dober-dan-tajerska/14149350/Vinski-veer-na-Cmurekem-graduWeinfest/15232997?meta=suggestion&query=CMU&pos=1> (od 20 min.dalje)
- 22) *Z razstavo o zgodovini zavoda na Tratah dostopni dodatni prostori gradu Cmurek*, STA, 10.9.2022: <https://www.sta.si/3079302/z-razstavo-o-zgodovini-zavoda-na-tratah-dostopni-dodatni-prostori-gradu-cmurek>
- 23) *Javnosti želimo pokazati, da so bili tu zaprti resnični ljudje, z imeni in priimki*, RTV Slovenija, portal MMC, 10.9.2022: <https://www.rtv slo.si/kultura/dediscina/javnosti-zelimo-pokazati-da-so-bili-tu-zaprti-resnicni-ljudje-z-imeni-in-priimki/640008>
- 24) *Z vodjo Muzeja norosti dr. Sonjo Bezjak o gradu, kjer se dogajajo popolnoma nore stvari*, Metro novice (Marijana Podhraški), 9. 9. 2022:
<https://www.metropolitan.si/novice/slovenija/vsi-smo-tu-malo-nori-z-ustanoviteljico-muzeja-norosti-dr-sonjo-bezjak-o-gradu-kjer-se-dogajajo-nore-stvari/>
- 25) *Prispevki k biografiji Terezije Mostler*, Radio Prvi, Sledi časa, Marko Radmilovič in Sonja Bezjak, 4. 9. 2022: <https://prvi.rtv slo.si/podcast/sledi-casa/80/174896774> (intervju potekal 27.8.)

Avgust:

- 26) Vinski večer, Radio Agora, ob 13.00 uri, 31. 8. 2022 (Sonja in Mirko Dreier, ml.)
- 27) *Muzej norosti - priložnost za soočenje s težavno dediščino gradu Cmurek. V gradu so nekoč bivale tudi osebe z motnjami v duševnem razvoju*, RTV Slovenija, portal DOSTOPNO, 25.8.2022: <https://www.rtv slo.si/dostopno/clanki/muzej-norosti-priloznost-za-soocenje-s-tezavno-dediscino-gradu-cmurek/638271>
- 28) V živo pogovor za Radio SG, 23. 8. 2022 ob 9.20, cca. 20 minut (razstave, vinski večer, sredstva)

<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/vabilo-na-otvoritev-fotografske-razstave-psihiatricna-bolnisnica-hawler-v-erbilu-v-juznem-kurdistanu-v-iraku-simon-chang-samostojna-razstava-12-julij->

Junij

- 48) Predstava "Julija in Romeo" v Muzeju norosti, MojaObčina.si, 27.6.2022
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/predstava-julija-inromeo-v-muzeju-norosti.html>
- 49) V Gornji Radgoni na ogled slike iz tekstila (omenjen Muzej norosti)
<https://vestnik.si/clanek/fotogalerije/foto-v-gornji-radgoni-na-ogled-slike-iz-tekstila-se-ni-dokoncano-979701>
- 50) Poletna muzejska noč v Muzeju norosti, ORF, Volksgruppen,
<https://volksgruppen.orf.at/slovinci/stories/3161101/>
- 51) Otvoritev stalne razstave na gradu Cmurek na Tratah: Romanska arhitektura na Slovenskem, 13.6.2022 (objava na spletni strani MAO)
<https://mao.si/otvoritev-stalne-razstave-na-gradu-cmurek-na-tratah-romanska-arhitektura-na-slovenskem/>
- 52) Voden ogled Muzeja norosti, MojaObčina.si, 7.6.2022:
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/voden-ogled-muzeja-norosti.html>
- 53) Kresni večer v Muzeju norosti, MojaObčina.si, 6.6.2022:
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/kresni-vecer-v-muzeju-norosti.html>
- 54) Muzej norosti s pisateljem Markom Radmilovičem, MojaObčina.si, 6.6.2022
<https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/muzej-norosti-s-pisateljem-markom-radmilovicem.html>

Maj

- 55) Študenti so pri predmetu Medicinsko pravo obiskali "Muzej norosti", 11.05.2022,
<https://www.pf.um.si/novice/studenti-so-pri-predmetu-medicinsko-pravo-obiskali-muzej-norosti/>
- 56) *Nora pomladna izmenjava na gradu Cmurek* (najava dogodka in pogovor z direktorico, Sonjo Bezjak), Radio Slovenske gorice, 7.5.2022: <https://www.rsg.si/2022/05/07/nora-pomladna-izmenjava-na-gradu-cmurek-3/>
- 57) *Muzej norosti Trate: Copatarice pletejo in kvačkajo unikatne copatke za novorojenčke*, Večer, 2.5.2022: <https://www.vecer.com/lokalno/podravje/muzej-norosti-trate-copatarice-pletejo-in-kvackajo-unikatne-copatke-za-novorojencke-10281099>

April

- 58) Okrogla miza v gradu Cmurek o prihodnosti naše regije: pogovor s kandidati za DZ, MojaObčina.si, 14.4.2022: <https://www.mojaobcina.si/sentilj/dogodki/okrogla-miza-v-gradu-cmurek-o-prihodnosti-nase-regije-pogovor-s-kandidati-za-dz.html>

59) Muzej norosti (pisma bralcev), Večer, 26.3.2022:

Muzej norosti

Država Slovenija se ne zaveda pomembnosti in edinstvenosti muzeja v gradu Cmurek - Muzeja norosti Trate; tako kot se ne zaveda mnogih drugih pomembnih dejstev iz naše polpretekle zgodovine. Tako uničujemo vse, kar bi lahko dajalo Sloveniji večjo razpoznavnost - v množici podobnih držav po vsem razvitem svetu!

Muzej norosti je ustanova, ki je ni enake na poti od Dunaja do Trsta; to je odlično prikazano v dokumentarnem filmu, ki si ga lahko vedno ogledate v arhivu RTV SLO. Delovanje muzeja je pomembno tudi zato, da se bo nadaljevalo delo prof. dr. Vita Flakerja v smeri deinstitutionalizacije kot uresničevanje konvencije o pravicah ljudi z ovirami ... O tem obširno piše Simon Žvajkar v diplomski nalogi (FDV, 2010).

Zdravila so bolnikom z duševnimi boleznimi omogočila samostojno življenje ali življenje v skupnostih. Za vsem tem stojita stroka in družba kot celota; ozaveščanje družbe, kako sprejemati medse ljudi, ki so nekoliko drugačni, je stalnica, ki nas v resnici prebuja iz materialne otopelosti. Muzej goji poleg tega izjemnega poslanstva

(opogumljati k deinstitutionalizaciji) še druge dejavnosti: združuje moči domačinov s slovenske in avstrijske strani Mure, ki se prepoznavamo kot dediščinska skupnost; zanimanja segajo na področje paleontologije, arheologije, zgodovine, arhitekture, likovne, glasbene in besedne umetnosti, kulture, naravne dediščine in nasploh čezmejnega sodelovanja. Lokalno čezmejno središče je odprto v svet, gradijo participatorni muzej in predstavljajo težavno dediščino, ustvarjajo prostor spominjanja in spoštovanja.

Kot prostovoljka pri telefonu za klic v duševni stiski imam možnost, da se večkrat pogovarjam s klicatelji iz SZV Hrastovec. Želim, da bi se tudi tem stanovalcem nasmehnila možnost življenja zunaj institucije. Naj ponovim, da je Muzej norosti Trate izjemen spomenik hrabrosti, upati si delati dobro in pokazati ljudem, da je treba spreminjati okostenele, zastarele navade in da se ovrežejo prepričanja, ki nimajo realne osnove.

Mag. Nada Tržan Herman, Ljubljana

Pisma bralcev, vaše argumentirane refleksije na dom in svet, so poslej na Večerovih mnenjskih Pogledih. Dobrodošli z največ 3500 znaki, pisma.bralcev@vecer.com.